

М.В. Чорна, д-р екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
І.О. Жувагіна, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ДОМІНАНТА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Креативність – нова галузь вітчизняної освіти, у всіх своїх формах і проявах (випереджувальна і перспективна, безперервна і багаторівнева, поетапна і спадкоємна) зорієнтована на безперервне становлення творчої особистості та узагальнення знань щодо особливостей і закономірностей творчої діяльності.

Методологічне підґрунтя концепції являє собою феноменологію становлення творчої особистості, психолого-педагогічні основи і закономірності, об'єкти, суб'єкти та умови професійно-творчої діяльності, характеристики як творчої особистості, так і творчого потенціалу, опис та обґрунтування сучасних теорій і технологій креативної освіти. Креативність є тією головною результуючою ознакою, що забезпечує ефективність створення та впровадження принципово нових інтелектуальних ідей, пов'язаних із освоєнням нових областей знань і вирішенням на їх основі нестандартних задач; побудови оригінальних підходів до їх розуміння та інтерпретацій; використання наявних навичок у незнайомих ситуаціях. Вона створює умови для саморозвитку особистості та відповідно підвищує її інтелектуальний рівень.

За рахунок креативних перетворень універсальні навички розвиваються, проблематизуються і структуризуються самими дослідниками в процесі роботи. Адже креативність як системний фактор емпірично фіксується великим числом показників, серед яких варто відмітити аналітичність і синтетичність знань, оригінальність, толерантність до невизначеності, чутливість до суперечностей.

Під особистісно-орієнтованою парадигмою освіти розуміється вихідна концептуальна модель постановки та вирішення наукових проблем, де визначаються унікальна сутність і індивідуальність дослідника, його освітня траєкторія. Оскільки для реалізації особистісного підходу при проектуванні освіти, важливо визначити його місце і роль у всій сукупності підходів до навчання. Особливе коло проблемних питань виникає при взаємодії особистісного підходу з «не особистісним», наприклад, з предметно-орієнтованим, соціально-орієнтованим, формально-орієнтованим напрямками.

Дослідження показують, що процес пошуку і знаходження нових стимулів та ідей в ході наукового становлення та розвитку, передбачає послідовність наступних етапів: творчість мислення по

відношенню до досліджуваних об'єктів, розподілених у відповідності до освітніх областей; самоусвідомлення особистого досвіду, знань і ціннісних відносин до процесів пізнання освітніх об'єктів і загально-визначених відомостей про них.

Не менш популярною для нашої сучасної наукової культури залишається творчість. Найчастіше вона розглядається як процес і результат створення суттєво нового, оригінального та пов'язується, перш за все, з інтелектуальним та продуктивним мисленням.

Саме специфічна здатність до творчості отримала назву «креативності» і є самостійним фактором, незалежним від інтелекту, загальних і спеціальних здібностей. Креативність в понятійному полі категорії «творчість» займає місце однієї з основних складових творчих здібностей, обдарованості науковця та лежить в основі формування його розумових якостей. Між рівнем інтелекту і рівнем креативності визнається незначна кореляція, але більшою мірою креативність проявляється в наступних особистісних характеристиках: незалежність – особистісні стандарти оцінок і суджень; відкритість – готовність повірити своїм судженням та реалізувати свої ідеї, сприйнятливість до нового і незвичайного; висока толерантність до невизначених і проблемних ситуацій.

Підсумовуючи, варто зазначити, що розгляд представлених концепцій, технологій креативної освіти не вичерпує всього арсеналу ідей, підходів, теорій творчих досліджень та рівня розвитку сучасних науковців. Разом із тим зазначені теорії варто цілеспрямовано реалізовувати в сучасних наукових закладах, оскільки світ в цілому та економіка зокрема, вимагають спрямування науки в бік креативу та творчого розвитку.

Якщо освіта залишається направленою на підготовку високоінтелектуальних кадрів, тобто на формування наперед заданої кількості та конфігурації корисних ідей, то вона неодмінно задовольнятиме задані сучасністю вимоги. Адже творчість орієнтована на самовизначення, а не на старанне відтворення запрограмованих інструкцій та алгоритмів. Впровадження технологій креативного навчання є ще однією можливістю розвитку суспільства знань та інформації. Таким чином, ґрунтуючись на представлених концепціях розвитку креативності та спираючись на змістовні дослідження зазначеної проблематики та досвід багатьох відомих вчених, можна зробити висновок, що дана властивість є однією з визначальних особистісних характеристик, що сприяє становленню сучасного науковця в умовах особистісно-орієнтованої освіти.